

Remissyttrande

Datum 2016-09-27

Diarienummer RS 2016-04600

Regeringskansliet per e-post:

m.registrator@regeringskansliet.se

med kopia till

petter.hojem@regeringskansliet.se

Yttrande över "En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige" (SOU 2016:47)

Västra Götalandsregionen har av Regeringskansliet fått möjlighet att yttra sig över Miljömålsberedningens delbetänkande.

Sammanfattning

- I Västra Götaland välkomnas en nationell klimatstrategi. Västra Götalandsregionen har sedan lång tid arbetat med klimatfrågan i samverkan med aktörer i Västra Götaland. Västra Götalandsregionen har i sin klimatstrategi valt begreppet fossiloberoende region som definierats som en minskning av växthusgaserna med 80 % mellan 1990 och 2030. Denna högre ambitionsnivå bör fastställas som nationellt etappmål och även som utsläppsmål för inrikes transporter.
- Oavsett ambitionen på målen så är det ett stort gap mellan målen och de åtgärder som genomförs idag. Västra Götalandsregionen ställer sig bakom det mesta av de åtgärder och styrmedel som föreslås men det kräver en attitydförändring i samhället och ett aktivt genomförande på många olika plan. Västra Götalandsregionen har här en viktig roll på den regionala nivån. Vi anser att staten ska föra över ett miljöutvecklingsansvar till regionerna för ett effektivare och tydligare miljöarbete.
- Västra Götalandsregionen anser att det är viktigt att verka för att Eus gemensamma åtagande också skärps.
- Västra Götalandsregionen stödjer beredningens förslag om att utveckla en offensiv bioekonomistrategi. Näringslivets roll måste vara framträdande i denna.
- Ökad resurseffektivitet och en övergång till en cirkulär ekonomi är en nödvändighet för att klara klimatpåverkan eftersom konsumtionen förväntas öka.
- Angeläget att regeringen presenterar ett förslag om hållbara och stabila villkor för biodrivmedel till riksdagen.
- Vi ställer oss bakom beredningens förslag om att inrätta ett kunskapscentrum för energieffektivt byggande och ser gärna att det förläggs till Västra Götaland där vi har byggt upp en kompetens runt frågan.
- Åtgärder bör även vidtas för att minska utsläppen av växthusgaser kopplat till konsumtionen.

Etappmål för utsläpp av växthusgaser samt utsläppsmål för inrikes transporter (kapitel 5)

Västra Götalandsregionen anser att det föreslagna nationella etappmålet på 63% växthusgasreduktion mellan 1990-2030 bör ökas till 80%.

Västra Götalandsregionen har bedrivit ett aktivt arbete med en regional klimatstrategi sedan 2009. De senaste åren har vi kallat processen ”strategiska vägval för ett gott liv i ett fossiloberoende Västra Götaland 2030”. Västra Götalandsregionen samarbetar i denna process med Länsstyrelsen och ett stort antal aktörer från kommuner, akademi, näringsliv och ideella organisationer. Vi har då valt begreppet fossiloberoende region som vi definierat som en minskning av växthusgaserna med 80 % mellan 1990 och 2030. Det har under processens gång visat sig att målsättningen är hög men inte omöjlig att nå med ett offensivt arbete. Det finns också ett vetenskapligt stöd för ett ambitiösare mål. Denna högre ambitionsnivå bör därför fastställas som nationellt etappmål.

Med samma resonemang anser vi att det föreslagna utsläppsmålet för inrikes transporter på en växthusgasreduktion på minst 70 % mellan 2010 och 2030 ska ökas till 80%. I Västra Götaland har vi antaget ett regionalt miljömål på 80% reduktion för transportsektorn i Västra Götaland. Vi anser också att det finns stöd i den statliga utredningen ”fossilfrihet på väg”, SOU 2013:84, för denna nivå.

Glapp mellan mål och åtgärder (kapitel 6)

Oavsett ambitionen på målen så är det ett gap mellan målen och de åtgärder som genomförs idag. Västra Götalandsregionen ställer sig bakom det mesta av de åtgärder och styrmedel som föreslås. För att nå den strukturomvandling som behövs, från fossil till fossilfri ekonomi, behövs ett mycket kraftfullt arbete där alla aktörer agerar, från offentlig sektor, universitet och högskolor samt näringsliv till ideella organisationer och enskilda invånare. Till detta behövs ett samlande ledarskap på de olika nivåerna.

Det är positivt att beredningen föreslår uppföljningssystem så att utvecklingen blir lätt att följa och inte faller i glömska. En regional nivå av denna uppföljning behövs också.

Regionala rollen (kapitel 6)

Västra Götalandsregionen har haft det regionala utvecklingsansvaret sedan 1999 och har erfarenhet och kunskap om de stora möjligheter det innebär att arbeta med klimatfrågan i ett utvecklingsperspektiv.

Beredningen tar upp regionernas och kommunernas roll som planerare och huvudman för lokaler och kollektivtrafik. Här har Västra Götalandsregionen definitivt en viktig roll. Dagens samhällsplanering styr inte mot miljömålen och här ställer vi oss bakom de förslag som beredningen ger.

Vårt klimatarbete i Västra Götaland tillsammans med Länsstyrelsen har hittills fungerat väl och vi ser en potential i detta. Därför tycker vi att staten ska föra över ett miljöutvecklingsansvar till regionerna på samma sätt som vi fått ett utvecklingsansvar.

Viktiga resurser i genomförandet för Västra Götalandsregionen är europeiska, statliga, regionala och lokala utvecklingsresurser. En regional närings- och innovationspolitik gör skillnad i klimatfrågan.

Handeln med utsläppsrätter (kapitel 6)

Västra Götaland har en stark industristruktur där framförallt petroleum- och kemiindustrin står för de största utsläppen av växthusgaser och industrisektorn står för 42% av de totala geografiska utsläppen. Det är viktigt att industriernas råvarubas ändras från fossil till förnybar. Takten här bör korreleras med de långsiktiga svenska klimatmålen. Då dessa industrier verkar på en europeisk och global marknad måste skärpningen göras på denna nivå, det går inte att Sverige har särregler. Västra Götalandsregionen ställer sig bakom Miljömålsberedningens förslag att när miljömålen skärps i Sverige måste EUs gemensamma åtagande också skärpas.

Bioekonomisk strategi (kapitel 6)

Mot bakgrund av att merparten av Sveriges petrokemiska industri och oljeindustri är lokaliserad till Göteborg, Stenungssund respektive Lysekil, är omställningen från fossilt till biobaserad en stor utmaning och möjlighet. Det faktum att stora delar av regionens näringsliv (inklusive fordonsindustrin och logistikföretag) är integrerat i den fossila ekonomin är en utmaning i bemärkelsen att företagen riskerar utslagning om de inte kan ställa om. Men det är också en fördel eftersom näringsliv, med utgångspunkt från företagens eller branschernas egna framtidsprognoser, har en stark drivkraft att medverka aktivt i omställningen för att kunna behålla företagens konkurrenskraft i en framtida biobaserad ekonomi.

Västra Götalandsregionen stödjer beredningens förslag om att utveckla en offensiv bioekonomistategi. Västra Götalandsregionen har tillsammans med några andra regioner i Sverige tidigare fört fram samma krav. Vi påpekar samtidigt att näringslivet måste få en framträdande roll i en sådan strategi om den ska bli framgångsrik.

Cirkulär ekonomi och delningsekonomi (kapitel 6)

Ökad resurseffektivitet och en övergång till en cirkulär ekonomi är en nödvändighet för att klara klimatpåverkan eftersom konsumtionen förväntas öka. I Västra Götaland görs idag flera insatser inom olika branscher. Västra Götalandsregionen prioriterar insatser inom produktutveckling och affärsmodeller för en cirkulär ekonomi, så det blir rätt från början. Efter transporter och livsmedel lyfts textilier fram som resurs- och klimatpåverkande produkter. Eftersom merparten av Sveriges textilindustri samt Textilhögskolan finns i Västra Götaland tar vi ett särskilt ansvar för branschen där flera innovationsinsatser har initierats för cirkulära textilflöden i ett nationellt/internationellt perspektiv.

Västra Götaland stödjer beredningens förslag att resurseffektivitet ska vara ett övergripande mål för klimatpolitiken. För att få genomslag är det angeläget att samtidigt förstärka arbetet med innovationsinsatser som sätter fokus på att lösa funktioner i ett systemperspektiv i kombination med produktutveckling för cirkulära flöden som ser till hela värdekedjan. Ökade insatser inom designbranschen, som är en central målgrupp, rekommenderas.

Strategier och styrmedel för transporter (kapitel 7)

Västra Götalandsregionen arbetar nära näringslivet och offentliga aktörer när det gäller utveckling av biogas och utveckling av andra förnybara drivmedel. Det som dessa aktörer efterfrågar är bättre marknadsförutsättningar för biodrivmedel. Västra Götalandsregionen anser det är angeläget med en genomtänkt politik om alternativa drivmedel och vi ställer oss därför bakom förslaget att regeringen så snabbt som möjligt presenterar ett förslag om hållbara och stabila villkor för biodrivmedel till riksdagen.

Ett annat område som lyfts som särskild satsning i Västra Götaland är att överföra resor från den egna bilen till alternativ. Satsningen på ”Gå, cykla och åk kollektivt” är prioriterad i Västra Götaland. Vi anser därför att målsättningen på att minst 25 % av persontransportresorna räknat som personkilometer ska ske med gång-, cykel- och kollektivtrafik 2025 bör höjas.

Bostäder, lokaler och byggande (kapitel 8)

Västra Götalandsregionen har sedan flera år arbetat med projekt rörande energieffektivt byggande och det har bl a resulterat i medfinansiering av passivhuscentrum i Alingsås. Regeringsuppdrag och utredningar pekar på behov av kompetenshöjning, samordning och informationsinsatser inom energifrågor för byggande och förvaltning samt livscykelanalys av byggnadsmaterial. Således förespråkar vi att ett informationscentrum som hanterar energi- och miljöfrågor för byggsektorn ur ett helhetsperspektiv inrättas. Ett bredare perspektiv för med sig fler sakfrågor och fler aktörer därmed också fler möjligheter till miljöförbättringar. Genom att koordinera insatser inom miljö- och energieffektivt byggande kan informationsutbyte och samarbete mellan myndigheter, forskare och näringsliv utvecklas och miljömålen uppfyllas.

Vi ställer oss bakom beredningens förslag om att inrätta ett sådant kunskapscentrum och ser gärna att det förläggs till Västra Götaland där vi har byggt upp en kompetens runt frågan.

Konsumtionsperspektivet bör inkluderas (kapitel 10)

Utsläppen av växthusgaser från svensk konsumtion är betydligt högre än de territoriella utsläppen enligt statistik från Naturvårdsverket. I arbetet med ”Strategiska vägval” i Västra Götaland har vi valt att också inkludera konsumtionsperspektivet, på grund av att utsläppen utanför Västra Götaland från importvaror och internationella transporter också är betydande och dessutom ökar. Perspektivet är av central betydelse för klimatfrågan och ju mer de geografiska utsläppen minskar desto större betydelse får utsläppen orsakade av konsumtion.

Västra Götalandsregionen anser att åtgärder ska vidtas för att minska utsläppen av växthusgaser kopplat till konsumtionen. Det räcker inte att bara förbättra mätmetoderna, vilket föreslås i beredningens förslag.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör